

บรรณานุกรม

หนังสือ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. พิมพ์ครั้งที่ ๗. พระนคร : โรงพิมพ์รุ่งเรือง-
ธรรม, ๒๕๐๗.

สยามรัฐสุดส เตะปึก. เล่ม ๑๓. พระนคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

วิทยานิพนธ์

สุวิมล ประกอบไวทยกิจ. "สตีโนวรรณคดีสันสกฤต" วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
แผนกวิชาภาษาตะวันออก สาขาวิชาบาลี - สันสกฤต บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๑.

เสาวภา เจริญขวัญ. "ประเพณีการแต่งงานของอินเดียในสมัยพระเวท"
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาภาษาตะวันออก สาขาวิชาบาลี -
สันสกฤต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๐.

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Books

- Altekar, A.S. The Position of Women in Hindu Civilization.
Delhi : Motilal Banarsidass, 1973.
- Aiyar, C.P. Ramaswami. The Culture Heritage of India.
Vol. II. Calcutta : The Ramankrishana Mission
Institute of Culture, 1969.
- Bader, Clarisse. Women in Ancient India. Translated by
Mary E.R. Martin. 2d ed. Varanasi : The Chowkhamba
Sanskrit Series Office, 1964.
- Basham, A.L. The Wonder that was India. Calcutta : Rupa &
Co., 1971.
- Bloomfield, Maurice, tr. Hymns of Atharva - Veda.
The Sacred Books of the East. Vol. XLII. Edited
by F. Max Müller Delhi : Motilal Banarsidass, 1973.
- Bühler, Georg, tr. The Law of Manu. The Sacred Books of
the East. Vo. XXV. 3d ed. Edited by F. Max
Müller Delhi : Motilal Banarsidass, 1969.
- Bühler, Georg, tr. The Sacred Law of the Aryas. The Sacred
Books of the East. Vol. II. XIV. 2d ed. Delhi :
Motilal Banarsidass, 1969.
- Burnell, Arthur Coke. The Ordinance of Manu. London : Kegan
Paul, Trench, Trübner, 1891.

De Bary, Wm Theodore; et al. Sources of Indian Tradition.

3d ed. Delhi : Motilal Banarsidass, 1972.

Dowson, John. Classical Dictionary of Hindu Mythology and Religion, Geography, History and Literature.

London : Trübner & Co., 1879.

Dutt, Romesh Chunder. A History of Civilization in Ancient

India. Vol. II. London : Kegan Paul, Trench,

Trübner & Co., 1893.

Eggeling, Julius, tr. The Śatapatha Brāhmana. The Sacred

Books of the East. Vol. XII, XXVI, XLI, XLIII,

XLIV. 2d ed. Edited by F. Max Müller. Delhi :

Motilal Banarsidass, 1966.

Frazer, R.W. Indian Thought Past and Present. London : T.

Fisher Unwin, 1915.

Garforth, F.W. "Values : An Essay Towards Clarification,"

Educational Review 17(3) (June 1965) : 189 - 197.

Griffith, Ralph T.H., tr. The Hymns of the Rgveda. 2 vols.

5d ed. Varanasi : Chowkhamba Sanskrit Series

Office, 1971.

Jolly, Julius. Hindu Law and Custom. Translated by

Batakrishna Ghosh. Calcutta : Greater India Society,

1928.

- Jolly, Julius. The Institutes of Vishnu. The Sacred Books of the East. Vol. VII. 2d ed. Edited by F. Max Müller. Delhi : Motilal Banarsidass, 1970.
- Jolly, Julius. Mānava Dharma - Śāstra. London : Trübner Co., Ludgate, 1887.
- Jolly, Julius. The Minor Law - Books. The Sacred Books of the East. Vol. XXXIII. Part I. 3d ed. Delhi : Motilal Banarsidass, 1969.
- Kane, P.V. History of Dharmasāstra. Vol. II, Part I, II. 2d ed. Poona : Bhandarkar Oriental Research Institute, 1974.
- Kane, P.V. History of Dharmasāstra. Vol. III. 2d ed. Poona : Bhandarkar Oriental Research Institute, 1973.
- Keith, A. Berriedale. A History of Sanskrit Literature. Oxford : The Clarendon Press, 1928.
- Keith, Arthur Berriedale, tr. Rigveda - Brahmana : The Aitareya and Kausitaki Brahmana of the Rigveda. The Harvard Oriental Series. Vol. XXV. Edited by Charles Rockwell Lanman. Delhi : Motilal Banarsidass, 1971.
- Lanman, Charles Rockwell. A Sanskrit Reader. Cambridge : Harvard University Press, 1959.

- Macdonell, Arthur Anthony. India's Past. Oxford : At the Clarendon Press, 1927.
- Macdonell, Arthur Anthony, and Keith, Arthur Berriedale. Vedic Index of Names and Subjects. 2 Vols. Delhi : Motilal Banarsidass, 1967.
- Mahajan, Vidya Dhar. Ancient India. 5d ed. New Delhi : S. Chand & Co., 1970.
- Majumdar, R.C. Ancient India. 6d ed. Delhi : Motilal Banarsidass, 1971.
- Majumdar, R.C. The History of Culture of the Indian People. Vol. II. The Age of Imperial Unity. Bombay : Bharatiya Vidya Bhavan, 1968.
- Manusmṛti with Commentary of Kullaka. Printed by Ramchandra Yesu Shedge. Bombay : Nirnaya Sagar Press, 1920.
- Mayne, John D. A Treatise on Hindu Law and Usage. 5d ed. London : Stevens and Haynes, Bell Yard, Temple Bar, 1892.
- Mookerji, Kudha Kumud. Ancient India Education. 2d ed. London : Macmillan and Co., Limited, 1951.
- Muir, J. Original Sanskrit Texts. Vol. I. 2d ed. London : Trübner & Co., 1872.
- Müller, F. Max. The Hymns of the Rig - Veda. 2 Vols. 3d ed. Varanasi : Chowkhamba Sanskrit Series Office, 1965.

- Müller, F. Max, tr. The Upanishad. The Sacred Books of the East. Vol. I, XV. Edited by F. Max Müller. Delhi : Motilal Banarsidass, 1969.
- Radhakrishnan, S. Religion and Society. London : George Allen and Unwin, 1966.
- Rapson, E.J. Ancient India. Cambridge : University Press, 1914.
- Rapson, E.J. The Cambridge History of India. Vol. I. Cambridge : University Press, 1922.
- Renou, Louis. Hinduism. New York : George Braziller, 1961.
- Shastri, Shakuntala Rao. Women in the Vedic Age. Bombay : Bharatiya Vidya Bhavan, 1969.
- Shastri, Shakuntala Rao. Women in the Sacred Law. Bombay : Bharatiya Vidya Bhavan, 1959.
- Steele, Arthur. The Law and Custom of Hindoo Castes. London : Wm H. Allen and Co., 1868.
- Stenzler, Adolf Friedrich. Yājñavalkyadharmasāstra. London : William & Norgate, 1849.
- Sternbanch, Ludwik. Juridical Studies in Ancient Indian Law. Part I. Delhi : Motilal Banarsidass, 1965.
- Thomas, P. Hindu Religion Customs and Manners. 5d ed. Bombay : D.B. Taraporevala Sons & Co., Private, 1971.

- Walker, Benjamin. Hindu World an Encyclopedie Survey of Hinduism. 2 Vols. London : George Allen & Unwin L.T.D., 1968.
- Walter, Otis M, and Scott, Rebert L. Thinking and Speaking. New York : The Macmillon Company, 1962.
- Weber, Albrecht. The History of Indian Literature. London : Kegan Paul, Trench, Trübner, 1892.
- Wheeler, J. Talboys. India of the Brahmanic Age. Vol. II, Part II. Delhi : Cosmo Publications, 1973.
- Whitney, William Dwight. Atharva - Veda - Samhitā : The Harvard Oriental Series. Vol. VII. 2d ed. Delhi : Motilal Banarsidass, 1971.
- Wilkins, W.J. Modern Hinduism. London : T. Fisher Unwin, 1887.
- Winternitz, Maurice. History of Indian Literture. Translated by Subhadra Jhā. Vol. III, Part II. Delhi : Motilal Banarsidass, 1968.

Dictionaries

- Apte, Vaman Shivram. The Practical Sanskrit - English Dictionary. Delhi : Motilal Banarsidass, 1970.

Macdonell, Arthur Anthony. A Practical Sanskrit Dictionary.

6d ed. Oxford : University Press, 1974.

Monier Williams, Sir Monier. A Sanskrit - English Dictionary.

Delhi : Motilal Banarsidass, 1970.

Article

Keith, A. Berriedale. "Marriage" Encyclopaedia of Religion
and Ethies 8(1915) : 452.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

มนุสมฤติ

ที่มาของธรรมศาสตร์

การบันทึกสูตรต่าง ๆ ของอินเคียโบราณ มักเป็นการบันทึกเกี่ยวกับการกระทำพิธีกรรมทางศาสนา เรื่องราวเหล่านี้เป็นเรื่องราวชีวิตประจำวันของชาวฮินดู เกี่ยวกับหน้าที่ต่าง ๆ ที่ต้องกระทำรวมทั้งเกี่ยวกับอารยธรรม และอาจจะแยกออกเป็นปัญหาการวางตน ปัญหาทางสังคม ปัญหาศีลธรรม ปัญหาทางกฎหมาย หรือปัญหาทางศาสนา กฎเกณฑ์ต่าง ๆ เหล่านี้ มักจะรวมไปถึงความเกี่ยวพันของวรรณะต่าง ๆ ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งชีวิตการแต่งงานและพวกพราหมณ์เป็นผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ปฏิบัติตนอยู่ในฐานะตุลาการในการแกข้อพิพาทต่าง ๆ หรือเป็นผู้ให้คำแนะนำในเรื่องขนบธรรมเนียม หนังสือ หรือสูตรเหล่านี้ถือเป็นต้นฉบับของกฎหมาย ซึ่งเรียกว่า "ธรรมสูตร"^๑ อันเป็นรากฐานที่ทำให้เกิดธรรมศาสตร์^๒

ความหมายของธรรมศาสตร์

คำว่า "ธรรมศาสตร์" มักจะให้ความหมายว่าวรรณกรรมกฎหมาย แต่ความหมายของธรรมะ และขอบเขตของเนื้อหาวิชานี้มีความหมายกว้างกว่าที่ให้ไว้

^๑ A Berriedale Keith, A History of Sanskrit Literature (Oxford : The Clarendon Press, 1928), p. 437.

^๒ Ibid., p. 441.

M. Winternitz, History of Indian Literature, trans. Subhadra Jhā (Delhi : Motilal Banarsidas, 1967), 3 : 543.

คือ รวมทั้งศาสนาและขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ด้วย อันเป็นเรื่องเก่าแก่ที่สุดของธรรมทั้งหลาย ซึ่งถือกำเนิดมาจากธรรมสูตร โดยนำมารวบรวมและอธิบายเพิ่มเติมทำให้เข้าใจยิ่งขึ้น^๑ ผลงานที่เกี่ยวกับกฎหมาย ประเพณี และความเชื่อทางศาสนา ซึ่งเรารู้จักในนามของธรรมะนี้ ตกทอดมาถึงพวกเราในรูปของวรรณกรรมธรรมศาสตร์ หรือสมฤติ^๒ ดังนั้นจึงถือว่าธรรมศาสตร์เป็นวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ประเพณี และความเชื่อทางศาสนา^๓ ธรรมศาสตร์ที่สำคัญอันเป็นที่รู้จักก็คือ ประมวลกฎหมายของมनु^๔ ซึ่งรู้จักในหลาย ๆ ชื่อว่า มนุสมฤติ หรือมานวธรรมศาสตร์ หรือมनुส์หิตา อันบัณฑิตสมัยนั้นเป็นผู้กำหนดไว้^๕

^๑ M. Winternitz, History of Indian Literature, p.537.

^๒ Albrecht Weber, The History of Indian Literature (London : Kegan Paul, Trench, Trübner, 1892), p. 276.

^๓ Ibid., p. 282.

^๔ John Dowson, A Classical Dictionary of Hindu Mythology and Religion, Geography, History and Literature (London : Trübner & Co, Ludgate Hill, 1879), p. 201.

^๕ Benjamin Walker, Hindu World an Encyclopedic Survey of Hinduism (London : George Allen & Unwin LTD., 1968),

สาระสำคัญของมनुสมฤติ

มานาวธรรมศาสตร์หรือมनुสมฤติ เป็นกฎหมายฉบับแรกของอินเดียและได้รับการนับถืออย่างมาก^๑ เป็นแนวคิดที่ทำให้เกิดสมฤติต่อ ๆ มาภายหลัง^๒ งานประเภทนี้มีลักษณะร่วมกัน คือ เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับกฎหมาย ศาสนา และขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นบันทึกที่สำคัญที่สุดของสังคมอินเดีย^๓ ในสมัยที่พราหมณ์มีอำนาจสมบูรณ์อย่างสูงสุด^๔

มनुสมฤติเดิมที่เกี่ยวข้องประกอบควยแสนโคลก แบ่งเป็น ๒๘ บท ต่อมาเหลือหนึ่งหมื่นสองพันโคลก ต่อมาเหลือแค่สี่พันโคลก และสุดท้ายเหลือเพียง

^๑ John Dowson, A Classical Dictionary of Hindu Mythology and Religion, Geography, History and Literature, p. 201.

Benjamin Walker, Hindu World an Encyclopedie Survey of Hinduism, p. 27.

^๒ A. Berriedale Keith, A History of Sanskrit Lterature, p. 439.

^๓ John Dowson, A Classical Dictionary of Hindu Mythology and Religion, Geography, History and Literature, p. 201.

^๔ Albrecht Weber, The History of Indian Literature, p. 276.

M. Winternitz, History of Indian Literature, p. 545.

สองพันทร้อยแปดสิบห้าโคลก แบ่งเป็น ๑๒ บท^๑ มีสาระสำคัญ ดังนี้

บทที่ ๑ เป็นเรื่องกึ่งปรัชญาที่น่าสนใจเกี่ยวกับการสร้างจักรวาล และสัตว์โลก ในแบบเวทาคติที่แท้จริงรวมกันกับ สางขยะและโยคะ

บทที่ ๒ กล่าวถึงชนิดของกฎหมายและหน้าที่ของนักเรียนซึ่งเป็นชีวิต ชั้นแรกของนักเรียน

บทที่ ๓ พรรณนาถึงชีวิตของการครองเรือน กล่าวถึงการแต่งงาน การปฏิบัติศาสนกิจประจำวัน กล่าวถึงพิธีศพ การจัดของถวายในงานศพ

บทที่ ๔ กล่าวถึงอาชีพและกฎเกณฑ์ทั่วไปของชีวิตผู้ครองเรือน กฎของสนาทกะ

บทที่ ๕ วางกฎเกี่ยวกับสตรี ข้อบังคับเกี่ยวกับอาหาร และข้อห้าม สำหรับอาหาร ความไม่บริสุทธิ์ และการทำให้บริสุทธิ์

บทที่ ๖ กล่าวถึงการดำรงชีวิตแบบฤๅษีในป่า (วนปรัสต์) และการเป็น นักพรตที่ถือสันโดษ (สันยาสี)

^๑ Ibid., p. 272.

Keith, A History of Sanskrit Literature, p. 441.

John Dowson, A Classical Dictionary of Hindu

Mythology and Religion, Geography, p. 201.

Benjamin Walker, Hindu World an Encyclopedie Survey of Hinduism, p. 27.

บทที่ ๑๒ เกี่ยวกับชีวิตในอนาคต เกี่ยวกับการกระทำสิ่งที่สูงส่งถึงงาม และที่ไม่ดี อันมีผลต่อการเกิดในชาติหน้า และยังมีโคลกบางตอนที่กล่าวถึงเกี่ยวกับทัศนะทางปรัชญา เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของวิญญาณและความสุขอันสูงสุด เพื่อเป็นหนทางที่โหดหมาย ในบทนี้และบทที่ ๑ เหมือน ๆ กัน^๑

มนุสมฤติ ไม่เพียงแต่เป็นหนังสือกฎหมายที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเท่านั้น แต่ยังเป็นผลงานประพันธ์ที่มีค่าเปรียบได้กับบทประพันธ์อันยิ่งใหญ่ของ Lucretius ซึ่งได้รับการจัดลำดับให้เป็นปรัชญาแห่งชีวิต^๒

อนึ่ง วรรณกรรมสันสกฤตที่ว่าด้วยธรรมศาสตร์มีอยู่มาก แต่ที่สำคัญซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นหลักฐานในการค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องสิทธิและหน้าที่ของสตรีนั้น นอกจากมนุสมฤติแล้ว มีอภิสตัมพธรรมศาสตร์ วาสิชฐธรรมศาสตร์ เพาชายน-ธรรมศาสตร์ ยาชญวัลกยธรรมศาสตร์ เคาทมสมฤติ วิษณุสมฤติ นารทสมฤติ และพฤทส์ปติสมฤติ ซึ่งคัมภีร์ธรรมศาสตร์เหล่านี้มีความสัมพันธ์กับสำนักต่าง ๆ ที่ศึกษาพระเวททั้งสาม ดังนี้

^๑ A Berriedale Keith, A History of Sanskrit Literature, pp. 442 - 443.

M. Winternitz, History of Indian Literature, pp.551-552.

Benjamin Walker, Hindu World an Encyclopedie Survey of Hinduism, pp. 27 - 28.

^๒ A. Berriedale Keith, A History of Sanskrit Literature, p. 442.

๑. สมฤติที่มีความสัมพันธ์กับสำนักที่ศึกษาฤคเวท ได้แก่ มนุสมฤติ นารทสมฤติ พฤทส์ปติสมฤติ และวาสิษฐธรรมศาสตร์
๒. สมฤติที่มีความสัมพันธ์กับสำนักที่ศึกษายจुरเวท แบ่งออกเป็น ๒ ฝ่าย คือ
 - ก. สมฤติที่มีความสัมพันธ์กับสำนักที่ศึกษากฤษณะยจुरเวท ได้แก่ อปัสต์มัทธรรมศาสตร์ เพาชายนธรรมศาสตร์ และวิษณุสมฤติ
 - ข. สมฤติที่มีความสัมพันธ์กับสำนักที่ศึกษาศุกละยจुरเวท ได้แก่ ยานญวลักยธรรมศาสตร์
๓. สมฤติที่มีความสัมพันธ์กับสำนักที่ศึกษาสามเวท ได้แก่ เคาตมสมฤติ^๑

^๑M. Winternitz, History of Indian Literature, Vol III. Part II, pp. 539 - 558.

ประวัติการศึกษา

นางสาววาสนา ไอยرارัตน์ เกิดเมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๕๓
ที่อำเภอสารไ้ จังหวัดสระบุรี เป็นบุตร นายสมบุญ - นางจงรักษ์ ไอยرارัตน์
สำเร็จปริญญาการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) จากวิทยาลัยวิชาการศึกษาปทุมวัน
(มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒปัจจุบัน) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๔ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๑๕
จนกระทั่งถึงปัจจุบัน รับราชการในตำแหน่งอาจารย์ประจำสายวิชาภาษาไทย
โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา อำเภอกอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย